

ጽሓይ ዕራርቦን አካይዳ ጎብዮን

THE WALK OF A TORTOISE WHILE THE SUN SETS

ረድኢ ክፍለ (ባሻይ) ታሕሳስ 02/ 2019

“ዋጋ ዘለዎ ሰብ ክትርኢ ከለኻ ከምኡ ክትከውን ጽዓር፡ ዋጋ ዘይብሉ ሰብ ክትርኢ ከለኻ ኽኣ፡ ነቲ ዕድል ነብስኻ ንኸትመዝን ተጠቐመሉ”

እዚ ኣብ ላዕሊ ተጠቐሱ ዘሎ ጥቕሲ ምስ ክውንነትና ቀጥታዊ ዝምድና ስለ ዘለዎ ኣዝዩ ኣገዳሲ ኢዩ። ዋጋ ዘለዎ መድረኽን ዘተኣኻኽብን ክመጸና ኸሎ፡ ክንዲ ንዕኡ ንመስልን ምስኡ ክንጉዓዝ ንጽዕርን፡ እንደገና ናብቲ ዋጋ ዝስኣንናሉ ነብሰ-ምክልኻል ክንኣቱ ክንርከብ ከለና ኣዚዩ ዘሕዝን ኢዩ። ኣብ ርእሲኡ'ውን ነቲ ዋጋ ዘይረኽብናሉ ጎታቲ ነገራት ከም ናይ ዓውደ-ትምህርቲ ክንጥቀመሉ ዘይምኽኣልና ወይ ነብስና ክንመዝነሉ ዘይምብጋስና ፍሕት ከምዘይንብል ገይሩና ምህላው ተደራቢ ሓዘን ከይኑ'ሎ።

ሃገራዊ ሃልሃልታ ናይ ሓባር ቃልሲ ኣብ ቅድሜኻ ተደቂኑ እንዳሃለወ፡ ብፍቕሪ ምሓውር ዘይብሉ ውድብ ተቐይድካ ደውታ ክትመርጽ፡ ንውድብካ ጥራይ ዘይከነስ ንምሉእ ህዝቢ ተስፋ ናይ ብርሃን ዝኸልእ ምቅንጃው ስለዝኾነ “ መን መርዓት ኢሉኪ ትኩሓሊ ” ዝብል ምስላ የዘኻኸረካ። በቲ ካልእ ወገን ክኣ፡ እቲ ኣብ ህዝባዊ ምንቅስቃስ ይኣምን ኢዩ ዝብል ሸነኽት ኣብ ውድብ ይሃሉ ኣይሃሉ ብዘይገድስ፡ ነቲ ንዓመታት ይኣመነሉ'ዩ ዝብሎ ኣገባብ ቃልሲ ህዝባዊ ናዕቢ ክንዲ ዝምድረሉን ሓቢሩ ዝምርኸን፡ ወሰን-ወሰን ክብልን ቆራጽ ውሳኔ ክጠፍኡን ከሎ ኣዚዩ ዘተሓሳስብ ኢዩ። እዚ ማለት፡ ብዘይ ጎንዳዊ ኣገባብ ክብል ዝነበረ መብዛሕትኡ፡ ሕጂ ምስ ውድብይ 'ተዘይሞትኩ ክብሃል ከሎ፡ ወዮ መትከላዊ መብጽዓ ድኣ ኣበይ ሃጠመ። ለክ መትከላዊ እምነትን ተግባራዊ ኣሰራርሓን ፍልልይ ከምዘለዎስ መረጋገጺ ኣለዎ።

እቲ ኣዚዩ ዘሕዝን ግን እቲ ኣብ ማእከል ከስዐ ሕዝባዊ ምንቅስቃስ ይኣክል ኣለኹ ዝብል፡ ነቲ ዘለዎ ህዝባዊ ምንቅስቃስ ናብ ተግባራዊ ትካላዊ ኣገባብ ቃልሲ ንምስግጋር ክንዲ ዝጽዕር ኣብ ፖለቲካዊ ማርያም ትሃብኩም፡ ብጃኹም እንዶ፡ እንታይ ኣለዎ ኣብ'ዚ ህዝባዊ ምንቅስቃስ ብሓባር እንተ ተቐለስናዎ ኣይሓይሽን ክብል፡ ብተደጋጋሚ ክመሻኸን ከሎ፡ ዓቢ ሕጽረት ናይ ቃልሲ ጥራይ ዘይከነስ ናይ ደውታ ምልክት ምኃኑ'ውን ተወሳኺ መረዳእታ ከይኑ'ሎ። ኣብዚ መዳይ'ዚ “ዝጸገበን ዝቐበጸን ሓይ” ከም መተካእታ ክኣቱ ኣለዎ ኢሉ ከዘኻኸር እመርጽ።

ብሩህ ምእንቲ ክኸውን ህዝባዊ ምንቅስቃሴ ክብል ከለኹ፡ ህዝባዊ ምንቅስቃሴ ይኣክል ማለቱ ደገ። ከም ህዝባዊ ምንቅስቃሴ ይኣክል፡ ከም ውልቀ ሰባት ክኣ ኣባላት ወይ ደገፍትን ተሓባብርትን ከነድህበሉ ዝግብኣና፡ መኻሰብና ኣብ ነብስና ምውዳብ ኢዩ፡ ምብር፡ ቅድሚ ነብስና ምውዳብና ሰብ ክፈልጠናን ምሳና ከም ዝጎዳ ክንገብሮን ማራኺ ዕድሙ ኣይኮነን።

ብኻልእ ኣዘራርባ ሰብ ብዛዕባና ክግደስ ኣይንጸባ፡ የግዳስ ሰብ ከም ዝግደሰልና ክንገብር ክንጽዕር ኣለና። እዚ ኣብሃህላ'ዚ ገለ ሓሰብቲ'ውን ይብልዎ ኢዮም።

ከመይ ጌርና ኢና ሰብ ከምዝግደሰልና ንገብር ንዝብል ሕቶ ከንምልሽ ብዘይ ምኻኣልና፡ ኣብ ናይ ማዕዶ-ማዕዶ ምሕዝነት ንርከብ ኣለና። ዝኹን ይኹን ናይ ማዕዶ-ማዕዶ ምሕዝነት ኣብ ናይ ተግባር ሓድነት ክሰጋገር ኣይክእልን'ዩ። እዚ ስለዝኹን ክኣ ፋሕ ዝበለ ዘይተግምኡ ኣጸብዕ ኩንና ሃራሚ ግደ ክንጸወት ኣይክኣልናን።

ንመረዳእታ ዝኣክል፡ ክሰብ ሕጂ ዘይበለዮሉ ፋሕ ዝበለ ዘይተግምኡ ኣጸብዕ ዘበነ ውድባት ክጥቀስ ይክኣል'ዩ። ውድብ (ፓርቲ) ትርጉም ክህልዎ ዝኸእል፡ ካብ ዘለዎ ሃላዎት ክሰጋገር እንተበቐዑ ጥራይ ኢዩ። ካብ ዘለዎ ሃላዎት ክሰጋገር ክኣ፡ ማራኺ ኩይኑ ተኸተልቲ ከፍሪ እንተ ኸኢሉን በቲ ዘፍረዮ መሳርሒ ክኣ ኣድማዕነቱ ምስ ዘንጸባርቕን ኢዩ። ብመትከል ኣለኹ ምባል፡ ብተግባር ሃላዎት ኣለካ ማለት ኣይኮነን። ተግባራዊ ሃላዎት ዘይብልካ ብመትከል ኣለኹ ክትብል ምንባር ክሰብ ባህርያዊ መጻዎዕታ ሪጋኽ ምጽባይ እንተዘይኮይኑ ካልእ ትርፊ ዮብሉን።

ብርእይቶይ መኻሰብ ጥራይ ዝርኣዮ ሰብ ክሳራ በዩን ከም ዝመጽ ኣይፈልጥን ኢዩ። ክሳራ ዝርኣዮ ሰብ ግን ምኻሰብ ከመይ ጌራ ከም እትርከብ ትርኣዮ እያ። ብተመኩሮ ትዕዘብተይ ሃላዎትና ነዚ ዝበልኩዎ ሓሳብ ኣብ ግምት ስለ ዘየእቱ ፖለቲካዊ መነባብሮና ኣብ መትከላዊ እምነት ጥራይ ዝተሓጸረ ኩይኑ፡ ክሳራ ከምዘሎ ስለ ዘይርኢ፡ ናብ ምኻሰብ ክንሰጋገር፡ ናይ ሓባር ትካላዊ ሂወት ከነጥሪ ኣይበቓዕናን። ከምዚ ኩይኑ ክሳዕ ዝቐጸለ ክኣ፡ ዓወት ዝበልካ እንተበልካ ተመጣጢርካ ትቕንጠብ ፍረ ኣይኮነትን።

ኣብሃህላይ ይኣክልን ተሓባብርቱን መትከላውያን ጥራይ ኩይኖም ክተርፉ ዮብሎምን ማለቱ ኢዩ። እዚ ማለት ምስ ክሳራ ዘይርኣዮም ኣካላት ክንለማመን እንውዕልን እንሓድርን እንተድኣ ኩንና፡ ክንሰጋገር ኣይንኸእልን ኢና ጥራይ ዘይኮነስ፡ ንዘነኣእሱ ምዓስከራት ትምክሕቲ'ውን ኣደዳ ክንከውን ቅሩባት ምኣዲ ክንከውን ኢና።

ምስ ኩነታት ንኸይድ ዘለና ኣይንመስልን፡ ምክንያቱ ክኣ ንኹነታት ክንመዝን ኣይክኣልናን። ንኹነታት ክመዝን ዘይክእል ዋላ ንኸሃድም'ውን ማለት ነብሱ ከድሕን ምሓውር ዮብሉን። ብናይ ሓባር ትካላዊ መኸተ ዝቃለስ ሰብ መኸተ ወይ ኩናት ክጽዕጽዖ ኸሎ፡ ኣንሳሒቡ ዝራኸበሉ ቦታ ስለዘዳሉ ኣበይ ከምዝራኸብ ይፈልጥ'ዩ (ነቕጠት-ተጀምሶ)። በበይኑ ዝምርሽ ክኣ ብዝኸዶ ኢዩ ዝጠፍእ። በበይንና ንምርሽ ብምህላውና ክኣ፡ በበይንና ሓደጋ ክወርደና ኸሎ

ዝተፈራረቅ ነጻብራቕ ነርኢ ኣለና። ይዕባ ይንኣስ ሽግራት ከጋጥመና ከሎ፡ ብሕጽር ዝበለ ገለና ኣብ ሕራይ ኩነ፡ ሕራይ ኩነት፡ ገሌና ክኣ ኣብ ዋይ ሓብተይን ዋይ ሓወይን ንርከብ ኣለና። እዚ እቲ መድሃኒት ዘይረኽብናሉ ሕማም'ዩ።

“ካብ ዓበቕካ ተቐናደፍ፡ ካብ ሳዕሳዕካ ክኣ ተቐጻጸ” ዝብሃል ምስላ፡ ብወገነይ ክትርጉሞ ከለኹ፡ እንድሕሪ ከፊኡካ ወይ እንድሕሪ ሓሚምካ ሕማምካ ኣይትሕባእ “ ሕማሙ ዝሓብእ መድሃኒቱ ይሓብእ” ስለዝኾነ፡ በቲ ሓደ ወገን ክኣ እንድሕሪ ተሓጉስካ ሓጎስካ ክኣ ግለጹ ምኽንያቱ ሓጎስ'ውን እንተድኣ ብንዕኡ ዝመስል ዓቕን ወይ ቀጥሲ ከተንጸባርቐ እንተዘይክኢልካ ንባዕሉ ሕማም ኢዩ። ስለ'ዚ ኣገባብ ኣቀላልሳና ተረዲእና ኣብ ናይ ሓባር ቅልጽም ኣብ ናይ ሓባር ዕሙኹቲ ወይ ጉስጢ ክንልውጥ እንተ ዘይክኢልና ብተናጻል ኣጸብዕ፡ ኣጸብዕትና በብሓደ ክስበር ኢዩ።

ኣብ ጽሓይ ዕራርቦ ኣካይዳ ጎብዮ ንኸይድ ኣለና። ክንፈልጥ ዝግብኣና ሰለስተ ነገራት ኣሎ። ሓደ፡-መለኸቲ ነቲ ዝኣምንሉ ናይ ምልኪ፡ ማለት ናይ ጸረ ምዕባሌ፡ ወድ-ሰብን ንብረትን ኣብ ተግባር ምልዋጥ ስሉጦት ኢዮም። እቲ ካልኣይ፡ ገርሀኛታት፡ መሳኪን ዘይንቐሓት ሰባት ክኣ ካብ መሰረታዊ ጠንቅን ጭብጥን እዋናዊ ኣፈታትሕኡን ወጻኢ ኣብ ዝኹነ ናይ ድሕረት ትሕዝቶ ኩለል ስለዝብሉ ዮማን ጸጋም ክታለሉን ክገላትዑን ይነብሩ። እቲ ሳልሳይ ክኣ፡- ደሞክራሲያውያን ናይ ፖለቲካ ኣእምሮን ምስጢርን ዕጥቅን ዝውንኑ ከም ምኽኒዮም መጠን፡ ዝነበረን ዘሎን ኣብ ግምት ብምእታው፡ ብራኢ ደረጃ ናብ ዝኸድዎ እንዳፈለጡ ዝቃለሱ ኢዮም። እዚ ስለዝኾነ ክኣ ነቲ ዘለዎም ግዜ ከይሃድሞም ምስ ንጥፈታት ናይ ጸላእቶም ብምምዝዛን ይጥቀምሉ።

እዚ ኣብ ላዕሊ ዝዘርዘርኩዎ ኣብ ግምት ብምእታው፡ እቶም ብዲሞክራሲ ክንዝምር እንውዕልን እንሓድርን ኩላትና ንግዜና ብመንጽር ደሞክራሲያዊ ትግባረ ንጥቀመሉ ኣለናዶ? ንዝብል ሕቶ፡ ነብሲ-ወከፍና ክንምልስ ከድልየና ኢዩ። ኣነ ብወገነይ ገና ኣይክኣልናን ኣለና። ኣብ መስርሕ ምህላውና'ኪ ዘይክሓድ እንተኾነ፡ **ኣብ ጽሓይ ዕራርቦ ኣብ ጎተት ንርከብ ምህላውና'ውን ክዝንጋዕ የብሉን።**

እንታይ'ዩ እቲ ጎተት ዘብለና ንዝብል ሕቶ፡- ኣብ ጽሓይ ዕራርቦ ሃገር እንዳጠፍኣት ከላ፡ ካብ ነገር ወዲእና ኣብ ጓል ነገር ስለ እንውዕልን ንሓድርን ኢዩ። ሎሚ ብዛዕባ ውድባዊ ኣምልኹ፡ ብዛዕባ ውልቀ-ብኣዊ እምነታት፡ ብዛዕባ ቤተክርስቲያነይ፡ ብዛዕባ መስጊደይ፡ ብዛዕባ ቀሽይ-ጳጳሳይ፡ ብዛዕባ ሸኸይ፡ ኣብ ደኛን ኣረባን ዘይብሉ ባይቶ ለላ ክንብል ስለ እንውዕል ኤርትራዊ ወድዓዊ ኩነታት ተባሪርና፡ ኣብ ባዕላዊ መጻወድያ ተቐይድና ምህላውና ኢዩ ዝሕብር።

“ ኣነ'ገድድ ምሳኪ ዘኹድድ” ከም ዝብሃል፡ ምስ ዝዓበዱን ናይ መን ምልእኸተኛታት ምኽኒዮም ዘይፍለጡን ዝኣጎድዎ ሓዊ ክንስሕን፡ ምሕዳርን ምውዓልን እቲ ቀንዲ ሃስዩና ካብ ዘሎ ዕንቅፋት ኩይኑ ምህላዉ ዘለለናዮ ኣይንመስልን። ምሁራት ኢልና ክንጠቐሶም ካብ

እንክፍል አካላትና ከይተረፈ አብ ኩለልን አብ “ እንጣጢሶ ንዘርእ ኣለናን” ክውዕሉ ከለዉ ብጣዕሚ ዘሕዝን ኩይኑ’ሎ።

ሎሚ ዳርጋ ምሉእ ርሂጹ-በላዕ ህዝቢ ዓለም ናብራ መሪሩዎ ሂወት ምክኣል ስኢኑዎ፡ ዋላ ንድኽነት’ውን ብሰላም ስኢኑዎ፡ ኣላታን የብላን ኩሉ ገዲፉ፡ “ቀተሎዎ መተት ነጸዩዎ መተት” ንመሰረታዊ ለውጢ አብ ዝዋደቐሉ ዘሎ እዋን፡ ንሕና አብ መስፍናውን ቅድመ መስፍናውን ድሕረታት ክንጠላቐ ኸለና፡ ኣዚዩ ዘሕዝን ኢዩ።

እስከ አብ ጌረባብትና ዘለዉ ሃገራት ዘለውዎ ሃለዎት ንርኣዮ፡- ሱዳን፡ ግብጺ፡ የመን፡ ዲራቕ መስጊድ ስለ ዝፈረሰም፡ ወይ ናይ ሃይማኖት ጸቕጢ ስለዘሰቐዮም ኣይኩኑን እዚ ኹሉ መስዋእቲ ዝኸፍሉ ዘለዉ። እቲ መሰረት ናይ ተቓውሞ ምስጢሩ፡ ሱሩ መሰረቱ ክርድኣና ምተገብኡ። እንተኹን ግን ኣይበቓዕናዮን።

ናይ ዜና ወይ ናይ መድያ ኔት ዎርክ (Media Net Works) እንዳተባህለ በብውልቅናን ንንፋንጣናን ሆ! ንብል ኣለና። ነዚ ዘይመድረኽዊ ናይ መድያ ይኹን ናይ ውድባት ዕንደራ ክኣ ደሞክራሲያዊ መሰል ኢልና ነጠምቐ። እዚ ንመድረኽ ዘይጥምት “**ደሞክራሲ**” ትርጉሙ ደሞክራሲያዊ ድኽነት ኢዩ። ናይ ጸላእትና ኔት ዎርክ (Our Enemies Net Works) ዘይርዳእ ኣእምሮ “መሰል” ኢልካ ከተማኻንየሉ ጸረ-ለውጢ ዝኹን ግጉይ መልእኽቲ ኢዩ።

ብርእይቶይ ቃልስና ብነባራት ታሪኽም ብግቡእ ክግምግሙ ዘይክእሉ ወለደ፡ ብፍላይ አብ ግዳማዊ ዓለም እንርከብ መሸሚሹ’ሎ። ዓቢ ሰብ፡ ዓቢ ምምህር፡ ዓቢ ሽማግሌ ናይ ቃልሲ ክትበሃል እንተ ድኣ ኩንካ፡ ብመዛኑኽ ጥራይ ዘይኩነስ፡ ብዝያዳን ብዝተዓጸጸፈን ብሓቀኛ ታሪኽዊ ኣቀራርባኻን ኣገባብ ቃልስኻን ብተካእትኽ ወለደ ክትምስገንን ክትንኣድን ክትበቅዕ ኣለካ። መዛኑ መብዛሕትኡ ግዜ መወዳደርቲ ስለዝኹኑ ንቑምነገር መዛንኣም ድሕሪ ካብ ዓለም ምሕላፎም ጥራይ ኢዮም ዝጠቓቕስዎ። **ሂወታዊ ሞራል ዘይኩነስ ኢሂወታዊ ሞራል ኢዮም ዝጥቀሙ። ኢሂወታዊ ሞራል ክኣ ሂወታዊ ፍረ የብሉን።**

ኣነ ካብ ትዕዝብተይ ከም ዝርኣኹዎ፡ ድሕሪ እዚ ኩሉ ዕንወትን ብርሰትን ዘየዕግብ ኣገባብ ኣቀላልሳን ናይ በዲልና ዝብሉ ሓላፍነት ዝወስዱ መራሕቲ ነበር ድምጺ ክሰምዕ ህርፋን ነይሩኒ። ብተግባር ግን ብዘይካ ነብሰ-ምክልኻልን ብኡ ጌሩ ክኣ ናብ ፖለቲካዊ ነብሰ ቅትለት ምስግጋር እንተዘይኩይኑ ካልእ ቍምነገር ኣይርኣኹን።

አብዚ እዋን’ዚ ካብ ንሰብ ምድሓንን ንዕኡ ዝኸውን ኣገባብ ቃልሲ ምቕያስን፡ ኣብቲ ማእከል ናይ ህዝባዊ ቃልሲ ኣቲኽ ኣብ ሃራሚ ውደባ ምቅድዳም፡ ኣብ ናይ ሰነድ ቅድድም ንርከብ ኣለና። ምሁራትና ዝጥለብዎ ጠለብ ተሰዊሩዎም ኣሎ። ንሰነዳቶም ከወሃህዱ ክሰዕ ዘይክኣሉን ነንሰነዳቶም ዝውድሱ ካድራት ኣብ ምፍራይ ክሰዕ ዝተሓጽሩን፡ ሰብ ዘየምብብ ሰነዳት ኣብ ሰብ ዘይርከቦ ቤተ-መጻሕፍቲ (Library) ምስራሕ ወርቃዊ ገዜኦም እንተድኣ ጠፊኡ ሓላፍነታውያን

ክብሩ አይክፈልን ኢዩ። አብሃህላይ ንምንጻር ዝኣክል፡- ምንቅስቃሳት፡ ውድባት፡ ማሕበራት፡ መድያታት፡ ወዘተ... ጥራይ ዘይኮነስ ሰነዳት'ውን ምውህሃድ ከምዘድልዮም ንምሕባር ዝኣክል ኢዩ። ሰብ ዘይርከቦ ቤተ መጻሕፍቲ ሚዛዮም ናይ መናፍስቲ ክትጭብጡ ዘይትኸእል ሂላ ኩይኑ ኢዩ ዝተርፍ።

በዚ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰን ልዕሊኡ ዘርዚረዮ ዘለኹ ምክንያታትን ይኣክል እዋናዊ ህዝባዊ ምንቅስቃስ ካብዚ ኹሉ ተማሂርካ ኣብ ቃልሲ እንጥቀመሉ ሰነዳትን ንዕኡ ዝትርጉም ትካላትን እንዳመስረትካ፡ ካብ ኣካይዳ ጎብዮ ወዲእካ ከም ነብሪ ጎልጎል ንቕድሚት ክትውንጭፍ ሕጂ'ውን ግዜኽ ኣብ ናይ ድሕረት ኣጀንዳ ኣይተጥፍኣዮ።

ይኣክላውያን ኣብ ሂወትኩም ምስ ዝተፈላለዩ ነገራት ፍቕሪ ክህልወኩም ይኸእል'ዩ። ልዕሊ ኹሉ ግን ካብ መምህር ምኪን ተምሃራይ ምኪን ኣፍቅሩ። ምክንያቱ ኣብ ታሪኽና መማህራን ጥራይ ክንከውን ኣብ ምትኪርን፡ ኣብ ኣነ'ፈልጥን ትምክሕትን ጥራይ ተሓዲርና መሳርሒ መለኸቲ ኣብ ምኪን ዘሕለፍናዮ ግዜ ውሑድ ኣይኮነን። ኣብ ርእሲኡ'ውን፡ ተምሃራይ ማህጸን ናይ መምህር ምኪኑ ክንፈልጥ ይግብኣና።

ኣብ ሓደ ሃገር ተምሃሮ እንተዘየልዮም፡ተባሪሮም መማህራን ክሃድሙ ወይ ክስደዱ ግድን'ዩ። ኤርትራ ሃገርና ኣብ ከምዚ ዝኣመሰለ ኩነታት ትርከብ ኣላ። ኤርትራውያን ተምሃሮ ነጻፎም፡ መማህራን ዝምህርዎ ስለዘይብሎም ሃጢአም፡ ባዶ ወይ ጓጓ ኣብያተ ትምህርትን ቤተ መጻሕፍትን ሒዝና ተሪፍና ኣለና።

እምብኣር ይኣክላዊ ዘበልካ ኣካል ሂወት ኣለኒ፡ ህዋሳት ኣለዉኒ እትብል ዘበልካ ኩሉኽ፡ ነዚ ግምገማ ሃለዎት ኣብ ቦትኡ ከተትሕዞ እኹል ኣፍልጦ ናይ ኣገብብ ቃልሲ ክህልወካ ወይ ንኹላትና ክህልወና ይግባእ። ብዝተረፈ ኣብ ጽሓይ ዕራርቦ ከም ኣካይዳ ጎብዮ ጎተት ንብል ኣንተድኣ ኩንና፡ ንመግዘእቲ ንምልኪ ንስደት ንሃገር ኣልባነት ኣሜን ብማለት፡ ኣብ ዝዓለብናዮ ሽግር ኣብ ዘጋጠመና እዋን ኣብ ክንዲ ምቅላስ ምምብርካኽ ክስበለና ምኪኑ ንፍለጥ። እቶም እተሰድድናሎም ሃገራት'ውን ክቃለሱ ከለዉ ርእስና ነድንን እንተድኣ ኩንና ክፍንፍኑና ኢዮም። ቃልሲ ናይ ጭቁናት ባህሪ ስለዝኹነ ኣብ ዝሃለና ንሃሉ ካብ ባህሪ ጭቁናት ኣይንህደም። ምስ ዝቃለሱ ደው ንበል።

ኣካይዳ ጎብዮ ንኸይድ ኣለና ኢልና ግን ተስፋ ክንቆርጽ ይገብልናን። ኣካይዳና መዚንና ማርሻ ናይ ቅልጥፍና ከንቅይር ከምዘለና ክንርዳእ ይግባእ። ዋላ ይውሓድ ዘለና ትሕዝቶ ከነማዕብል እምበር፡ ዘይእኹል ስለዝኹነ ክድርቦ ኣለዎ ማለት ኣይኮነን። ንምሳና ዘሎ ዘይእኹል ትሕዝቶ መድሃኒቱ እኹል ንምግባሩ ምቅላስ ኢዩ።

ይክላውያን ኣብ'ዚ ዘለና ወድዕነት ናብ ዘዋጽኣና ምትኪር'ምበር ከምቲ ምስላ ግሪኻውያን “ **ዝኸሰረ ነጋይይ ዝኣረገ ደብተር ይገናጽል**” ናብ ዝብል ወዲቕና ናብ ድሑር መስፍናዊ ጋዕ ገልጠማት ክንገላታዕ የብልናን።

ሎሚ ዝንጉዓትን ስሱዓትን ብገንዘብ ዝሸየጡ ንቃልሲ ይክላውያን ዝዓናቕፉ ብተሓት ኢዮም። ብቐጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ መንገዲ ቤተ-ሰብ ናይ ጸረ-ሰላም ይኹኑ ኣለዉ ማለት'ዩ። ስርዓት ኢሳያስ ብሓይሊ ገንዘብ'ውን ኣብ ድሑር ዝምባሌታት ከም እንሸመም እንዳገበረ ካብ መስመርና ወዲእና እዋናዊ ኣጀንዳና ረሲዕና ግዜና ከም እንሕሸሽ ይገብራና'ሎ። እምነትና ኣብ ደሞክራሲ፡ ይርሳዕ ምህላው ዝተረድኣና ኣይንመስልን።

ኣብዚ ዘለኹዎ ሃገር ካናዳ፡- ሪቻርድ ኩርላንድ (Richard Kurland) ዝብሃል ናይ ስደተኛታት ናይ ሕገ ምሁር immigration Lawyer ንናይ ሆነግ ኮነግ ምርጫ ካብ 18 ምምሕዳራት 17 ንዲሞክራሲያዊ መሰል ደው ክብሉ ምስ ርኣዮ እምነት ኣብ ደሞክራሲ (faith in democracy) ኢዩ ዘመልክት ክብል እምንትኡ ገሊጹ። ብተወሳኺ (putting money ahead of democracy and human rights) ፍቕሪ ገንዘብ ቅድሚ ደሞክራሲን መሰል ወድ-ሰብን ምስራዕ ሓደገኛ ምኻኑ ይጠቅስ። ኢሳያስን ጌይቶቱን ወጃህቱን ብፍቕሪ ገንዘብን ነብሶ ፍትወትን ሕማሞም ናብ ደምበ ተቓውሞ የመሓለልፍዎ ከም ዘለዉ ክንርዳእን ክንምክቶን ይግብኣና።

ነብሶ ፍትወትን ዕሱብ ናይ ገንዘብ ምኪንን ናይ ቃልሲ ዘለቕለቕ ይወልድ ኣሎ። በዚ ምክንያት'ዚ ይክል ዝያዳ ናይ ቃልሲ ጽንዓት ክሸከም ፖለቲካዊ ዕጥቁ ሸጥ ክብል ከድልዮ ኢዩ። ዕጥቁ ናይ ይክላውያን ብፍላይ ኣብ ፕሮፓጋንዳን መድያን ስነ-ኪነትን ኣብ ጓይላን ዳንከራን ጥራይ ዘይኮነስ ኣብ ፖለቲካዊ መልእኽቲ ዘተኩረ ጽሑፍን መዛሙርን ደርፍታትን ክድህብ ኣለዎ።

ኣብዚ እዋን'ዚ ብስነ-ኪነት ክንምዘን ከለና፡ ቀደም ዝነበረና ናይ ቃልሲ ወኒ ሃጉጉ፡ ብህግደፋዊ ባህሊ ተበኪሉ፡ ዳርጋ መብዛሕትኡ ናይ ቃልሲ ሙዚቃታትና፡ ዋላ'ውን ዘሕዝን ድርሰት እንዳሃለዎ ብሙዚቃ ደረጃ ናብ ጓይላን ዳንኬራን ይዛዙ ብምህላው መልእኽቱ ከንዲ ዘስተንትነካ ናብ ሳዕስዒት ገጽካ ከም እተድህብ ከምዝኸውን ከይኡ'ሎ።

ኣብ ተዘኩሮይ ኣብ ናይ ተምሃራይ ዕድመይ ጋእ ክብል ከለኹ፡ ደርፍታትን ዜማታትን ማሕበር ትያትራት ኤርትራ ኩላቶም ብሓበራ ብግሁድ ይኹን ብስዉር፡ ማለት ብቅኔ ደረጃ ናብ ቃልሲ ዝድሃቡ ከይኖም ንኹላትና ከም እነስተንትንን ናብ ቃልሲ ቅሩባት ከም እንኸውን ይገብሩ ነይሮም። ከም ሎሚ ኣይተጨቆንናን፡ ከም ሎሚ ግን ትሕዝቶን ዘማን ስነ-ኪነታዊ መልእኽትና መንገዱ ስሒቱ ኣይፈልጥን።

ኣነ ኣብ ግዜ ንእስነተይ ኣብ ድርሰትን ተዋስኦን ተሳቲፈ ኢዮ። ተሞኩሮና ክዝክር ከለኹ፡ ኣብ ሲነማ ኣድዮን ተዋስኦ ተምሃሮ ባሕር-ዳር ከንና ክንዋሳእ ከለና፡ ተዋስኦና ነቶም ኣብ ስለላ

ስርዓት ሃይለስላሴ ዝነበሩ፡ ቃርማ ኢልና ንጽውዖም ዝነበርና ስርሖም ገዲፎም ኣብ ቅድሚ ማሕበር ትያትር ኣስመራ ኣብ ቅድሚ ብዓል ኣብና ኣተወ ብርሃን፡ ብዓል ትበርህ ተስፋሁነይ ክሰዕ ዝነብዑ ከም ዝገብርናዮም እዝከረኒ።

ንጽባሒቱ ክኣ ኩላትና ተለቂምና ኩማንይ ትርቦ ማለት ጠቕላይ ግዝኣት ቤት ጽሕፈት ኣስራት ካሳ ተለቂምና ንሰለስተ ስዓት ኣስራት ካሳ ኣዘራሪቡና። ኣርእስቲ ተዋስኦና **ስደት** ትብል ስለዝነበረት እሞ ስደትና ክኣ ኢትዮጵያ ኣብ ዝነበረትሉ እዋን'ዩ ነይሩ። ናይ ሎሚ ስደትና ክኣ ብኸመይን ኣበይን ኩይኑ ከምዘሎ ብፍላይ ኣንቱም ከምዚ ኸማይ ብታሪኽ እትእወዱ ዓበይቲ፡ ብዝያዳ'ውን ናብቶም ውድብ ኣለኒ ከይተወደብካ ኣይትዕወትን ኢኻ ኢልኩም ትምክሉ ናባኻትኩም ክገድፎ ኢዮ።

ሎሚ ግዜ መን እንታይ ከም ዝገበረ ነገሩና'ሎ። ድርሰት ብዓል ንጉሰ ሃይለ መንስዓይ ደርፊ ናይ ብዓል ኣተወ-ብርሃን ኣልኣሚን ዑሰማን ዓ/ሪሒም ብዓል ዩኑስ ኢብራሂም ናይ ብዓል ትበርህ ተስፋሁነይ የማነ ባርያ ሓወይ ዓርከይ ክብሎ ሃይለ ገብሩ ንምጥቃስ ንመረዳእታ ዝኣክል ኢዮ ንኹሎም ዘይጠቐስክዎም ስለ ዝበዝሓኒ ባዕልኻትኩም መልእኾ ሓግዙኒ እንታይ ዓይነት መልእኽቲ ነይርዎ? ትዝክርዎዶ?

እቲ ናይ ሜዳ ስነ-ኪነታዊ መልእኽቲ ዝነበረ ክኣ ንወኒ ኤርትራውያን ኣነቓኒቐ ጸላእትና ሃገርና ለቂቐም ናብ እግረይ ኣውጽእኒ ናብ ፈቕድኡ ከም ዝባረሩ ካብ ዝገበረ ዓቕምታትና ኣብ ቅድሚት ዝስራዕ'ዩ ነይሩ። እዚ ዓቕሚ'ዚ ስለ ዝፈልጥ ስርዓት ኢሳያስ ንኹሉ ናብ እሽም-እሽም ከም ዝቕየር ጌሩ፡ ኣብ ክንጉህዮሉ ዝግብኣና ከም እንስዕስዕ ጌሩና። ነዚ'ውን ብፍላይ ዓበይቲ ዝኹንና ዘስተብሃልናሉ ኣይንመስልን። እቶም ካብ መስዋእቲ ተሪፍና ዘለና ሽማግሌታት ታሪኽና ዘኪርና ጌጋና ምእራምን፡ ቍምነገርና ክኣ ናብ'ዚ ሓዲሽ ወለዶ ምምሕልላፍን ጠፊኡና'ሎ። ንባዕሉ ታሪኽካ ከም ዝነበሮ ዘይምዝካር፡ ሓዲ ዓቢ ዕንቅፋት ናይ ቃልሲ ስለ ዝኹን፡ ንደቅናን ደቂ ደቅናን ንመንእሰያትና፡ ብፍላይ ክኣ ነዚ ናይዚ እዋን'ዚ ይኣክላዊ ህዝባዊ ማዕበል በዲልናዮ ንርከብ ኣለና።

ሎሚ ዝኹን ይኹን ኣካል፡ ወጻኢ ካብ ይኣክላዊ ማዕበል ተጠባቂቲ ክኸውን ዝግባእ ኣይከውንን። ዝሕተቱን ዝኸሰሱን ከም ዝሰኣንና ንይኣክሳውያን ክንውጥር ንውዕልን ንሓድርን ምህላውና ዘሕዝን'ዩ። ሎሚ ቀዳሞት ካብ ጌጋና ከንንሳሕን፡ ኣብ ምዝካር ናይ ዝገበርናዮ ቍምነገርን፡ ኣብ ምእራም ናይ ሕጽረታት መንእሰያትናን እምበር፡ ኣብ ውድበይ ኣይትተንክፍን ኣብ ዝርያ ውልቀሰባት ክንውዕልን ክንሓድርን ኣይግብኣናን ኢዮ።

ውድብኩም ኣጥፍኡ ዝበለ ብምስትውዓል ኣብ ፖለቲካዊ ንጥፈት ዝርከብ ሰብ የለን። ውድብኩም ኣወንዝፍዎ ማለት፡ ደምስስዎ ማለት ኣይከውንን። ኣነ ሓዲ ካብቶ ኣወንዝፍዎ ብሃላይ ኢዮ። ነዚ ዘይትርጉሙ እንዳሃብካ ንዕላማ ይኣክላዊ ህዝባዊ ምንቅስቓስ ከም ዝዝሕትል ምግባር ካብ ረብሓ ውድባት ወጻኢ ዓዲ ዘየእቱ ወስታታት'ዩ። ብመሰረቱ ህዝባዊ

ምንቅስቃሴ ንምንታይ ይፍጠር ኢልና ምስ እንጥቅቅ፡ ንውድባት (ንፓርቲታት) ጥጡሕ ፖሊቲካዊ ባይታ (smooth political platform) ንምፍጠር ይኸኝን?

ኣብ ኣምር ወይ ጥምሮ ሓሳብ (concept) ዘይተረዳድኦ ኣካል፡ ናይ ቃልሲ ኩርኪሕ ወይ ዕንቅፋት'ምበር ናይ ቃልሲ ጽርግያ ክህንድስ ኣይክእልን ኢዩ። እዚ ከምዚ ዝኣመሰለ ሽግር ናይ ኣተሓሳስባ ሒዝካ፡ ብዛዕባ መርሐ-ገበይ (road map) ክትዛረብ ምቕኝነት የብሉን።

ኣነ ውድባት ነዚ ኣብ ላዕሊ ዝገለጽኩዎ ትርጉም ጠፊኡዎም ኣሎ ኣይብልን'ዮ፡ እንተኸኑ ግን ኣብ ናይ ገዛእ ርእሶም ንህዝቢ ዘይበርሃሉ ባዕላዊ ራኢ ተዘሪዖም ኣለዉ ብሃላይ ኢዮ። እዚ ባዕላዊ ራኢ'ዚ ብዙሕ ክኸውን ይኸእል ኢዩ። ብናተይ ፖሊቲካዊ ገምጋምን ከቢቡና ዘሎ ዓለም ለኻዊ መጻብብን ኣብ ግምት ብምእታው ግን፡ ኣብ መለሳ ዘይብሉ ኣብ ታሪኽና ሃሰስ ምስ እንብል፡ ኣብ'ዚ ሓደጋ'ዚ ዘውደቕና ረቓሒ ዳግመ ምስጢራዊ ሕልኽልኽ ንኣቱ ከይንህሉ ኣነ ሓደ ካብቲ ዝጥርጥሮ ብሕቱው ክድዓታዊ መስመር ኢዩ።

እቶም ፍሉጣት ጸላእትና ንልዑላውነትና ዝጠሓሱ ኣግሂዶም ኢዮም። ዘይተፈልፈለ ሕጻን ግን ኣብ ውሽጥና የሳቕየና'ሎ። ጸላእትና ድላዮም ክገብሩ ይጓዩ እንዳሃለዉ ንሕና ይኣክላውያን ሕጻንና ኣብ መፍታሽ ጎተት ክንብልን ኣብ ጽሓይ ዕራርቦ ናብ ተግባራዊ ትካላዊ ኣሰራርሓ ኣብ ምስግጋር ብኣካይዳ ጎብዮ ከንበጽሖ ኣይንኸእልን ኢና። እዋናውን ዕለታውን ገምጋም ብምግባር እዋናውያን ክንከውን ንድሕሪት ክንጥምት የብልናን። ደሞክራሲያዊ ምዕባለ ከነመዝግብ ኣብ ውሽጢ ሃገርና እንተዘይተኸእለ፡ ናቱ ረቓሒታት ኣለዎ። ኣብ ግዳማዊ ዐለም ግን ከምቲ ጭቁናት ኣህዛብ ዓለም ዝገብርዎ ዘለዉ ናይ ሓዝ ኣይትግደፍ ቃልሲ ብንቕሓት ከነካይድ ዘይንኸእለሉ ምኽንያት የለን።

ሕጂ'ውን ሕምብርቲ ናይ ቃልሲ ይኣክላዊ ደወል ክጽውዓና ኸሎ ኣቤት ንበል። ዝክኣለና ነበርክት። ንህዝባዊ ምንቅስቃሴ፡ ቅኑዕ ሕልምን ራኢን ዝወነነ፡ ዕንቅፋት የደናጉዮ'ምበር ኣይዓግቶን ኢዩ። ህዝባዊ ምንቅስቃሴ ይኣክል ዕንቅፋታት የጋጥሞ'ሎ፡ ግን ክዕወት ምዃኑ መጀመርያ ዝኣምን ባዕሉ ይኣክላዊ ኣካል'ዩ። ድሕሪ ደጊም ይኣክላዊ ካብ በጃኹምን ምልምማንን ወዲእካ ብነብሶ ምትእምማን ንቕድሚት ምምራሽ እንተዘይከውይ፡ ካልእ መተካእታ የብልካን።

ኣካይዳ ጎብዮ ኣብ ጽሓይ ዕራርቦ፡ ብዝላ ነብሪ ጎልጎልን ጽሓይ በርቅን ክትካእ ኣለዎ። ኣብ ምዝዛም፡ ኣብ ነብስኻ እመን፡ ተወደብ፡ ክተት፡ ትዓወት እንዳበልኩ እቶም እንህሉ ምሳኻ ኣለና። እቶም ዘይንህሉን ቀልዓለማውያንን ክኣ ኣለልዮና እንደበልኩ ንኹሉኹም ተገደስትን ተቓለስትን ኣብ ዝመጽእ ግዜ ብመንፍዓት ክሰዕ እንራኸብ፡ ነቶም ጸባን እንቋቑሖን ዝደፍኡልና ከም ትምኒቶም ጽሓይ ዝዓረበቶም፡ ቤት ማእሰርቲ ይርሓሶም፡ ናዓና ክኣ ርስሓቶም ንጸርገሉ ሻወር ማለት ባቕ ኣይኸልኣና።

ፖለቲካዊ ትርጉም ናይዚ ተርጉም'ዚ በቲ ሓደ ወገን ምልክት ድኽመት ጸላእትና ክኸውን ከሎ፡ በቲ ካልኣይ ገጽ ክኣ መጻዕብታ ናብ ስምረታዊ ተቓውሞ ክንሰጋገር ከምዝግብኣና ኢዩ። ኣብዚ እዋን'ዚ ብፍላይ ይኣክላዊ ህዝባዊ ምንቅስቃስ ብትካላዊ ውደባታት ናብ ትኣምራታዊ ግብረ-መልሲ ክትሰጋገር ትጥለብ። ዕዳኽ ስለዝኹነ ክኣ ክትገብሮ ኢኽ ወይ ይግብኣካ።

ለበዋይ ንይኣክላውያን ኣብ'ዛ እዋን እዚኣ፡ ከምቲ ሐሰብቲ ዝብልዎ ሕማቕ ጥራይ ዘይኮነስ ዋላ'ውን ጽቡቕ ነገር ብሃንደበት እንተመዲኡካ ሓደገኛ ኢዩ። ስለ'ዚ ክሰብ ንነብስና ዘዩዳለናዎ ኣብ'ዚ ግዜ'ዚ ብዙሕ ነገር ዩንጸላልዎና ስለ ዘሎ ብዙሕ ነገር ክኣ ከጋጥመና ይኸእል ኢዩ። ይኣክል ንኹሉ ኣጋጣሚታት ትግጢቕካሉ ጽናሕ። ምክንያቱ ብሎተርያ ዓቕን ዘይብሉ ገንዘብ ዝበጽሖ ሰባት ገሊኦም ዝሓሙ ገሊኦም'ውን ብዝተፈለለዩ መንገዲ ብቐጥታን ብተዘዋዋርን ኣብ ሓደጋ ወዲቐም ሂወቶም ዝጠፍእ ውሑዳት ኣይኮኑን። ኣብ ፖለቲካዊ ጥምጥም ንኣሉታዊ ይኹን ኣወንታዊ ተርጉም ከም ሎተርያ ዘይኮነስ ከም ውጽኢት ድኽመትናን መንፍዓትና ምኽኒ ምርዳእ ዩድሊ። Yiakil “gather the hay while the sun shines” ይኣክል “ግዜ ከለካ ግዜ ኣይትጸበ” ይኣክል ንስኽ ኸለኽ ታሪኽ ሰወራ ሃገርካ ብሕማም ከድዓት ክብከል ዩብሉን ኢሊ ስለ ዝኣምን ብናይ ሓምላ ሰላሳ 30/07/2016 ኤርትራ ዘይትርብርብ ኣደ እትብል ግጥመይ ምስ ገለ ንእሽቶይ ጽገና ከዛዝም ኢዩ።

ኤርትራ ዘይትርብርብ ኣደ

30/07/2016

ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)

- እዚ ኹሉ መሪሽኪ ንሰላሳ ዓመት
- ሕጂ'ውን ኣይከደን ኣይሃፈፈን ጥልመት
- ተሰካሚት ጋዶ ጽዕነት ዘይኸብዳ
- ኩሉሳዕ ማራቶን መገሻ ልማዳ
- ወዲ 'ንተወለድኪ ቃልሲ ትምህርቶ
- ጽባሕ ዝመጸኪ ስለ 'ትፈልጥቶ

ጻፈ እንተወለድኪ ጅግና ዘይትሕመ
አለኹልኩም ትብል ወያ ህጻን ጋመ

ኤርትራ ሃገረይ ኣንቲ ፈራይት ላም
ስለምንታይ ግና ትሕውሲ ጠላም?
ኣብቲ ጻዕዳ እኽሊ ኣብቲ ስገም ስርናይ
ለካ ስዓዕ ኣሎ ናይ ወድ-ሰብ ጻህያይ
ኣብ ግራት ዋላኽ ምስቲ ብሱል እኽሊ
ኪኹቶ ጸኒሑ እሾኹ ዘየድሊ
ናይቶም ቀዳሞትሲ ዝኹነ ምኹነ
እዞም ናይ ለንቅነ ገሪሙኒ ኣነ

ሰውራዊ ቀላጽም ንዓለም ዘእመነ
ክድፈር ጀሚሩ በናብር ክሸነ
ታሪኽ ዝመነዎም ቀደም ዝተሰዕሩ
ኣናብስ ክመስሉ ሓደስቲ ወኸሩ

ታሪኽ ጅግና ሸይጦም ክረኽቡ መዳልያ
ጻሕሊ ዘይብሎምሲ ስሉም መኹምብያ
ህግደፍሲ እንሆላ ናይ ሎሚ ክናና
እንተሕሸዎምሲ ይኹኑ ምናና

ትሃራፊት መርዓት ከም ፋኑስ ትውላዕ
ፍሩታ ናይ መስኖ ቀንጢብካ ትብላዕ
ነዊሕ ኣታሊሎም ብዓል መሶሊኒ
እምብለይ ኢልክዮም ደቀይ ይሕሹኒ

ባሕሪ ተሳጊሩ ትልዩን እንተመጸ
ኣይፋለይን ትብሊ መርዓ ይኹን ሕጻ
እንግሊዝ ይምርሽ ወሲኹ ሽጣራ
ቀቢዱ ይምለስ ናብታ ዝነበራ

ጃንሆይ ይፍትን ኣምሪሑ ጠበቓ
ተቐቢሩ 'ተርፍ ኣብታ ዝወደቓ
ሓጺን ትኣንጉቱ ደርጊ 'ንተጨደረ
እግረይ ኣውጽእኒ ዕርብ ንሃራረ

ሕጂ'ውን ኣይጠፍአን ትሕዝትኡ ኣሉ
ናይ ትማሊ ጥልመት ሕዳር ዘይወጸሉ
ኣሰር ኣበታቱ ታሪኽ ዘይምህሮ
ጓይላ መሲሉዎ ዝሃርም ኩበሮ

ርእሳ ተደርጫሙ ኣይኻ ወለላ
ኣቐብላ መስፈ ዘርግሕዮ በላ

**ይአክል ስምዓዮ አውያት ናይ ወለዲ
ስደት አይምሰልካ ናይ እንዳኻ ንእዲ።**

የቐንደላይ! አብ ሰላም የራኽበና

ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)